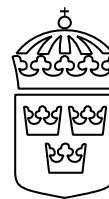

Regeringens skrivelse 2015/16:90

Nordiskt samarbete 2015

Skr.
2015/16:90

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 17 mars 2016

Stefan Löfven

Kristina Persson
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för samarbetet under 2015 mellan de nordiska ländernas regeringar, med huvudsaklig inriktning på verksamheten i Nordiska ministerrådet.

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Grön omställning och klimat.....	4
3	Arbetsmarknad och konkurrenskraft.....	6
4	Gränshinderarbetet.....	8
4.1	Resultat i gränshinderarbetet	9
Bilaga 1		
Departementens redogörelse för nordiskt samarbete 2015		11
1	Nordiska ministerrådet.....	11
2	Betydelsefulla resultat i övrigt inom respektive sakområde i Nordiska ministerrådet.....	13
3	Norden och EU	20
4	Det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet	22
5	Nordiskt samarbete inom försvar och krisberedskap	23
5.1	Försvarssamarbete	23
5.2	Samhällets krisberedskap	24
6	Bilateralt samarbete	25
6.1	Nordområdessamarbetet	25
6.2	Öresundssamarbetet	26
6.3	Danmark	26
6.4	Finland.....	27
6.5	Island	27
6.6	Norge.....	28
6.7	De självstyrande områdena	28
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 2016		30

Det nordiska samarbetet är ett av världens äldsta och mest omfattande regionala samarbeten. Samarbetet har en djup folklig förankring och Norden betraktas av många som en föregångsregion, i synnerhet inom områden som innovation, tillväxt och miljö. Under 2015 var detta tydligt inte minst i arbetet med FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling, samt inom klimatområdet där de nordiska länderna hade ett nära samarbete inför klimatförhandlingarna i Paris och vidtog effektiva klimatåtgärder.

Tillsammans utgör de nordiska länderna en stark kraft för att möta utmaningar och skapa nya möjligheter. Det nordiska samarbetet har under de senaste åren förbättrat förutsättningarna för entreprenörskap och innovation, samt stärkt förutsättningarna för nya och växande företag. Under 2015 inleddes en genomlysning av arbetslivssektorn i syfte att se över möjligheter att utveckla det nordiska samarbetet inom arbetsmarknads-, arbetsmiljö- och arbetsrättsområdet. De nordiska energiministrarna initierade under hösten en strategisk genomlysning av det nordiska energisamarbetet som ska resultera i ett antal produktiva samarbetsområden som kan fungera såväl i dag som i ett perspektiv på 5–10 år. Resultatet av genomlysningen presenteras våren 2016.

I syfte att stärka Nordens konkurrenskraft var även profileringsarbetet inom Nordiska ministerrådet centralt under året. Arbetet, som syftar till att stärka regionens internationella inflytande, har konkretiserats i samordnade aktiviteter inom olika sektorer och kommer att vara fortsatt prioriterat i de finska ordförandeskapsprojekten under 2016.

Gränshinderarbetet är en viktig del av den nordiska agendan och helt avgörande för handel och mobilitet mellan de nordiska länderna. Gränshinderrådet är regeringarnas centrala aktör för avlägsnandet av existerande gränshinder mellan de nordiska länderna. Rådet bidrog under 2015 till att ca 12 gränshinder för såväl privatpersoner som företag löstes, vilket var över målsättningen på 5–10 eliminerade gränshinder per år.

Under 2015 var Danmark ordförande för det nordiska regeringssamarbetet. Huvudteman för ordförandeskapet var tillväxt, välfärd, värderingar samt Arktis. Island var samtidigt ordförande i Nordiska rådet och den ordinarie höstsessionen ägde således rum i Reykjavik. I anslutning till Nordiska rådets session genomfördes en rad ministermöten, däribland ett nordiskt statsministermöte samt ett nordiskt samarbetsministermöte.

Vid sitt möte i Reykjavik antog de nordiska statsministrarna två nya statsministerinitiativ. Det första initiativet är inriktat på utbyte av erfarenheter inom nordiska samhällslösningar och syftar till att främja den internationella efterfrågan på innovativa samhällslösningar i områden där de nordiska länderna har kärnkompetens. Arbetet inleddes med en kartläggning av nordiska styrkepositioner och globala samhällsutmaningar som ska utmynna i ett antal fokusområden med stor potential för nordiskt samarbete. Det andra initiativet syftar till att minska och förebygga uppkomsten av gränshinder i Norden genom en förstärkt dialog med centrala aktörer så som arbetsmarknadens parter i Norden, Gränshinderrådet och berörda ministrar.

Sverige var under 2015 fortsatt drivande i att reformera Nordiska ministerrådet. Under året inleddes nästa fas i reformarbetet genom en temadiskussion mellan samarbetsministrarna under sessionsveckan i Reykjavik. Samarbetsministrarna godkände under samma möte en plan för det fortsatta arbetet med profileringsstrategin för de nordiska länderna och avsatte 10 miljoner danska kronor till detta arbete under 2016. Profileringsstrategin grundar sig i samarbetsministrarnas vision för det nordiska samarbetet från 2014, Tillsammans är vi starkare, som handlar om ett gränslöst, innovativt, synligt och utåtriktat Norden.

Under året var relationen till Ryssland aktuell i ljuset av att Nordiska ministerrådets kontor i nordvästra Ryssland registrerades som utländsk agent. Efter att de nordiska samarbetsministrarna (MR-SAM) under våren beslutade om avveckling av kontoret undersökte en arbetsgrupp möjligheterna för verksamheten och utformade ett förslag till ett nordiskt samarbetsprogram med Ryssland.

Flyktningkrisen har inneburit påfrestningar för Norden, men också understrukt behovet av en nordisk dialog. Kriser i vår omvärld behöver mötas gemensamt. Våren 2015 beslutade samarbetsministrarna även om ett treårigt, gränsöverskridande program för demokrati, inkludering och säkerhet (DIS) med syfte att bekämpa social marginalisering, extremism och religiös diskriminering. DIS inleds med en konferens under våren 2016 och är ett av flera initiativ som bidrar till reformeringen av ministerrådet och målet om att göra samarbetsministrarnas agenda mer politiskt relevant.

Denna redogörelse till riksdagen är disponerad enligt följande: Huvuddelen består av tre tematiska avsnitt, Grön omställning och klimat, Arbetsmarknad och konkurrenskraft samt Gränshinderarbetet. Dessa områden har varit av särskild betydelse i det nordiska samarbetet under 2015. Efter huvuddelen följer departementens redogörelse om nordiskt samarbete under 2015 som omfattar arbetet inom Nordiska ministerrådets sakområden, Norden och EU, samt det nordiska utrikes, försvars- och säkerhetspolitiska samarbetet. Skrivelsen avslutas med en redogörelse för det bilaterala samarbetet under året.

2 Grön omställning och klimat

Klimatet är vår tids ödesfråga, och Norden har unika möjligheter att påverka världen i denna fråga. Norden hade på klimatområdet en viktig roll att fylla under 2015. Norden har som föregångsregion visat att det går att vidta effektiva klimatåtgärder. De nordiska länderna hade ett nära samarbete under klimatförhandlingarna bl.a. genom att hålla gemensamma bilaterala möten med andra ländergrupper under sessionerna. Under Nordiska rådets session i oktober undertecknade klimat- och miljöministrarna en gemensam deklaration där ländernas åtagande att uppnå ett ambitiöst och globalt avtal under FN:s klimatomöte i Paris lyftes fram. Under mötet i Paris gav den gemensamma nordiska paviljongen möjlighet för nordiska aktörer att ställa ut och arrangera möten samt att informera om hur Norden klarat av att kombinera en aktiv

klimatpolitik med bibehållen välfärd. Det positiva resultatet av Pariskonferensen följs nu upp även på nordisk nivå och en konkret plan för genomförande tas fram. De nordiska länderna är fortsatt fast beslutna om att vidta klimatåtgärder och skapa energieffektiva samhällen med låga koldioxidutsläpp.

Energisektorns arbetsgrupper för förnybar energi och energieffektivisering anordnade under året en konferens i Köpenhamn om nordiska kommuners och regioners roll i arbetet med samhällets gröna omställning. Närheten till medborgare och företag gör kommunerna och regionerna till centrala aktörer i detta arbete. Ansvaret för planering, markanvändning, byggnader och transportmedel är andra viktiga skäl för att processen bör ske på lokal och regional nivå. Konferensen anordnades den 10–11 november 2015 i anslutning till energiministermötet och hade god uppslutning från alla de nordiska länderna.

Analysgruppen för grön omställning

Analysgruppen för grön omställning och konkurrenskraft är en oberoende expertgrupp som är anknuten till Framtidskansliet med uppgiften att ta fram konkreta politiska förslag och diskussionsunderlag om nödvändiga förändringar för att nå målen för en grön omställning och samtidigt se de möjligheter det kan innebära för Sveriges framtida konkurrenskraft. Tyngdpunkten i arbetet ligger på att identifiera de åtgärder som kan genomföras i Sverige och samtidigt visa på möjligheten för nordisk samordning och samarbete. Under 2015 var gruppens arbete huvudsakligen fokuserat på fyra områden: hållbar konsumtion, hållbarhetsdrivna investeringar och finansiering, en CO₂-neutral tung industri samt framtida fossilfritt transportsystem och mobilitet.

Dessa fyra sakområden representerar såväl gemensamma utmaningar för de nordiska ländernas gröna omställning som behovet och potentialen för framtida nordiskt samarbete. Gruppen identifierade följande områden med relevans och betydande utvecklingspotential för framtida nordiskt samarbete:

- En nordisk fossilfri transportregion baserad på avancerade biobränslen – som omfattar både vägtransport och regionalflyg.
- En gemensam nordisk forsknings- och innovationsstrategi och satsningar för en CO₂-neutral tung industri.
- En gemensam strategi för ett nordiskt ”bio-under”, dvs. bioekonomi som bygger på en symbios av hållbar konsumtion och produktion.
- Sverige och Norden som en drivande och inspirerande kraft för utvecklingen av en hållbar ”capital market union” i EU och en framtida global grön obligationsmarknad.

Fiskeri, vattenbruk, jordbruk och skog

Ordförandeskapsansvaret för fiskeri och vattenbruk 2015 överlämnades av den danska regeringen till Färöarna. Syftet med det färöiska ordförandeskapsprogrammet var att belysa utmaningarna och möjligheterna inom fiskeri- och vattenbruksnäringen utifrån ett globalt perspektiv. En hållbar förvaltning av levande marina resurser är en förutsättning för att kunna utnyttja den fulla potentialen av marin

bioteknologi (blå teknologi) och bioekonomisektorn. Särskild uppmärksamhet ägnades åt frågor kopplade till Färöarnas geografiska närområde, såsom Nordostatlanten och Arktis.

Flaggskeppsprojektet Tillväxt i den blå bioekonomisektorn i Nordostatlanten och Arktis är ett flerårigt projekt vars syfte är att undersöka hur biologiskt avfall från fiskerinäringen kan utnyttjas för att utveckla ekonomin. En konferens om detta genomfördes tillsammans med Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) och den Nordiske Marine Tanketank. I samarbete med de nordiska ländernas EU-representationer hölls ett större informationsevenemang om det nordiska fiskerisamarbetet för EU:s parlamentarikern i Bryssel den 24 mars 2015. Inom ramen för ämbetsmannakommittén för fiskeri och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (ÄK-FJLS) godkändes ett flertal projekt med fokus på innovation och utveckling inom fiskeri och vattenbruk.

En uppföljning av Selfossdeklarationen om skog som antogs 2008 har initierats. Arbetet resulterade i såväl en sammanställning av forskningsaktiviteter och projekt som en pågående arbetsgrupp för att ta fram underlag för strategiska mål inom det nordiska skogssamarbetet. Det strategiska arbetet är tänkt att presenteras i Finland under 2016. Samnordisk skogsforskning (SNS) arbetar för att utveckla forsknings-samarbetet, ge underlag för policyutveckling och stärka Nordens roll inom skogsforskningen. En strategi har antagits för 2014–17 och fokusområden är bioekonomi, klimatfrågorna och sociala aspekter på skogen. Inom EU:s Östersjöstrategi deltar Skogsstyrelsen och SLU i olika samarbetsprojekt och Östersjöstrategins handlingsplan, framför allt genom en rad initiativ som ryms inom det övergripande flaggskeppsprojektet Hållbar skogsförvaltning i Östersjöregionen – EFINORD, inom policyområdet Bioekonomi. Projektet koordineras av en samordningsgrupp med företrädare från jord- och skogsbruksministeriet i Finland, Nordiska ministerrådet via SNS och det nordeuropeiska regionalkontoret för Europeiska skogsinstitutet – EFINORD.

Samarbetet kring växtförädling i ett offentligt och privat partnerskap fortsatte under 2015. Den offentliga finansieringen av partnerskapet sker genom avsättning av medel från de nationella budgetarna och driften är förlagd till Nordiskt genresurscenter (NordGen) i Alnarp.

3 Arbetsmarknad och konkurrenskraft

Ett fördjupat samarbete inom arbetslivsområdet stärker Norden i en globaliserad värld. En gemensam nordisk arbetsmarknad etablerades redan under 1950-talet och har sedan dess fungerat som ett effektivt verktyg för att stärka den nordiska konkurrenskraften. Främjande av sysselsättning och tillväxt i regionen är fortfarande centrala mål, men samarbetet har breddats och i dag finns ett stort fokus på innovation och digitalisering.

I syfte att utveckla det nordiska samarbetet inom arbetsmarknads-, arbetsmiljö- och arbetsrättsområdet togs hösten 2014 beslut om en genomlysning inom Ministerrådet för arbetsliv (MR-A) med fokus på:

- Det nordiska samarbetets möjligheter i relation till EU/EES-frågor och övriga internationella frågor, särskilt avseende OECD och Internationella arbetsorganisationen (ILO).
- Ökat fokus på gemensamma nordiska initiativ kopplat till sektorns målsättningar och som främjar sysselsättning och låg arbetslöshet, ett inkluderande arbetsliv och god arbetsmiljö.
- Treparsammarbetets roll i ett nordiskt perspektiv.

Utredaren Poul Nielson påbörjade sitt uppdrag i april 2015 och träffade under året de nordiska arbetsmarknadsministrarna, tjänstemän, myndigheter, arbetsmarknadens parter m.fl. för att komma fram till hur det nordiska samarbetet inom arbetslivsområdet kan utvecklas. En muntlig avrapportering gjordes på det nordiska arbetsmarknadsministermötet i november 2015 och enligt planerna kommer uppdraget att slutföras före sommaren 2016.

Innovation och entreprenörskap

De nordiska ländernas ambitiösa miljömål bör fungera som en drivkraft för innovation. Insatser för grön omställning och tillväxt handlar inte bara om utveckling av ny teknik och energifrågor utan omfattar även andra smarta, resurseffektiva lösningar och tjänster. Inom ramen för det nordiska samarbetsprogrammet för innovations- och näringspolitik perioden 2014–2017 pågår flaggskeppsprojektet Nordic Built Cities som syftar till att visualisera och främja export av innovativa nordiska lösningar för smarta och hållbara städer. Inom projektet hölls under 2015 ett flertal konferenser, idéarbeten och företagsmatchningsinsatser för att sammanföra kunskap, företag och lösningar från de nordiska länderna.

Entreprenörskap är en central drivkraft bakom innovation, konkurrenskraft och ekonomisk tillväxt. Under de senaste åren har de nordiska länderna i flera avseenden förbättrat förutsättningarna för entreprenörskap, företagande och därmed sysselsättning. Inom det nordiska samarbetsprogrammet för innovations- och näringspolitik för 2014–2017 har länderna fokuserat på att ytterligare stärka förutsättningarna för nya och växande företag och att främja innovationskraft och därigenom ekonomisk tillväxt. Under 2015 drevs flera projekt inom den gemensamma nordiska näringspolitiken. Ett exempel är Nordiska partnerskapet för entreprenörskap och finansiering, ett projekt för att skapa tillväxtpöjligheter i småföretag genom till exempel mentorskap, rådgivning och insatser för att främja finansiering, med ett särskilt fokus på företagande i tidiga skeden. Ett annat exempel är projektet Innovativa nordiska digitala lösningar som ska undanröja hindren för en gemensam nordisk digital marknad samt stödja utvecklingen av nya och innovativa lösningar som kan tillämpas i de nordiska länderna. Under 2015 etablerades bland annat ett samarbetsforum med några av Nordens mest erfarna serieentreprenörer och investerare som tog fram en övergripande strategi med fokus på

främjande av startup-företag, att attrahera nordiska och internationella talanger samt förbättra kapitalförsörjningen för unga nordiska tillväxtbolag. Under 2015 genomfördes även Nordic Digital Forum som samlade nyckelaktörer från privata, offentliga och civila sektorn kring temat ”A vision for the Nordic Digital Society 2025”.

Digitalisering

Digitalisering är ett viktigt verktyg för att lösa utmaningar inom i stort sett alla samhällssektorer. Digital teknologi är en integrerad del i bland annat förvaltning, näringsliv, utbildning, forskning och innovation. Detta återspeglas i ett stort antal centrala projekt inom det nordiska samarbetet. Var för sig utvecklar projekten lösningar för medborgare, företag och offentlig sektor i de nordiska länderna. En viktig förutsättning för att realisera maximal nytta från projekten är att utvecklingen även bedrivs tvärsektoriellt och gränsöverskridande.

Departement, myndigheter och kommuner driver digitaliseringsprojekt inom en lång rad områden, allt från skattedeklarationer till digitalisering av patientjournaler eller kulturarv. En väsentlig del av utvecklingen görs av näringslivet, på uppdrag från det offentliga. Dessa sektorsvisa digitala lösningar förutsätter att det finns nationella, teknikneutrala standarder och plattformar. Området styrs också i ökande grad av EU-direktiv och förordningar.

Det nordiska samarbetet inom digitalisering har inte någon naturlig hemvist i befintliga strukturer inom Nordiska ministerrådet. Arbetet bedrivs i stället via en informell grupp bestående av de nordiska it-direktörerna (informell grupp huvudmän för e-förvaltning). Fokus i gruppen har framförallt varit EU-kommissionens handlingsplan för e-förvaltning, där bl.a. lagstiftning inom området för elektronisk identifiering och underskrift har varit i fokus det senaste året.

4 Gränshinderarbetet

Gränshinderarbetet är en viktig del av den nordiska agendan. Sveriges nordiska samarbetsminister deltog under Nordiska ministerrådets session i Reykjavik i oktober och diskuterade gränshinderfrågor med sina nordiska kollegor. Statsministrarna avgav en förklaring där de framhöll att Gränshinderrådet fortsatt är de nordiska regeringarnas centrala aktör för att avlägsna de gränshinder som fortfarande finns för mobiliteten mellan de nordiska länderna. De gav generalsekreteraren i Nordiska ministerrådet uppdraget att säkerställa en strukturerad dialog med arbetsmarknadens parter så att dessa involveras ytterligare i arbetet med att lösa gränshinder.

Gränshinderrådet har följande prioriterade insatsområden: bekämpa existerande gränshinder mellan de nordiska länderna, förebygga att nya gränshinder uppstår samt att öka och effektivisera informationsinsatserna till privatpersoner och företag. Sverige ansvarade särskilt för sju prioriterade gränshinder under 2015: arbetsrehabilitering i bosättningslandet, anmälan till fel A-kassa som kan medföra förlorad rätt

till ersättning, samordningsnummer till utländska fritidshusägare i Sverige, rätt till tjänstledighet för politiskt uppdrag från arbete i annat nordiskt land, betalning av mervärdesskatt vid överförande av arbetsmaskin från Norge till Sverige, EU:s mobilitetsprogram samt arbetslöshetsförsäkring utan avbrott.

Målet är att Gränshinderrådets insatser ska bidra till att eliminera 5–10 nordiska gränshinder per år. Gränshinderrådet bidrog under 2015 till att ca 12 gränshinder kunde lösas.

Det informella ”problemlösningsnätverket” Solvit har ett center i varje EU/EES-land. Solvit hanterar ärenden där personer eller företag har upplevt begränsningar av en nationell myndighet i sin rätt att utöva den fria rörligheten för varor, tjänster, personer och kapital på den inre marknaden. Under 2015 hanterade Solvits center i Sverige ett antal ärenden som rör hinder mellan de nordiska länderna. Merparten av dessa gäller den fria rörligheten för personer, t.ex. problem med långa handläggningstider i ärenden som rör uppehållsrätt.

4.1 Resultat i gränshinderarbetet

Konventionen om social trygghet

Den reviderade nordiska konventionen om social trygghet antogs av riksdagen under våren 2013. Konventionen trädde i kraft den 1 maj 2014 i relation till övriga nordiska länder och 1 maj 2015 gentemot Färöarna och Grönland. En av utgångspunkterna med ändringarna i konventionen var att lösa vissa gränshinder. Med konventionen som stöd har Sverige slutit bilaterala avtal med våra nordiska grannländer för att möjliggöra arbetstagares rehabilitering i bosättningslandet. Under 2015 har även övriga nordiska länder slutit motsvarande bilaterala avtal. Dessa tillämpas nu av samtliga länder och arbetet har därmed avslutats under året. Sverige har därför rapporterat gränshindret om arbetsrehabilitering i bosättningslandet som löst.

Konventionen om socialt bistånd

Under 2014 genomförde ämbetsmannakommittén för social- och hälsofrågor (ÄK-S) en analys av hur konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster förhåller sig till bl.a. EU-rätten, nationell lagstiftning och vissa gränshinderfrågor som ämbetsmannakommittén arbetar med. Resultatet av analysen presenterades för ÄK-S under våren 2015 varpå beslut togs om att genomföra en översyn med sikte på revidering av konventionen i syfte att bl.a. lösa vissa gränshinder. Under hösten 2015 tillsattes en särskild arbetsgrupp med uppdrag att arbeta med detta.

Åldersgräns för inträde i en svensk arbetslöshetskassa

Ämbetsmannakommittén för Arbetsliv (ÄK-A) beslutade i oktober 2015 att ta bort gränshindret Åldersgräns för inträde i en svensk arbetslöshetskassa från listan över kvarstående gränshinder. Kammarrätten i Stockholm har meddelat att för helt arbetslösa gränsarbetare, vars rätt till ersättning ska bedömas enligt svensk

lagstiftning, kan den regel som förorsakade gränshindret inte tillämpas då den utgör ett hinder för den fria rörligheten inom EU (dom den 17 december i mål nr 4799–14). De svenska arbetslöshetskassorna har uppgett att de tillämpar regelverket utifrån utfallet i kammarrättens dom. Gränsarbetare som fyllt 64 år kan därmed bli medlemmar i en svensk arbetslöshetskassa. ÅK-A kommer att bevaka gränshindret fram tills att den svenska lagstiftningen har ändrats.

Mobil- eller internetabonnemang för utländska fritidshusägare

Utländska fritidshusägare i Sverige har i många fall svårt att teckna mobil- eller internetabonnemang. Ofta kräver företagen person- eller samordningsnummer. Regeringen gav därför Skatteverket i uppdrag att se över möjligheten för utländska fritidshusägare att få samordningsnummer. Skatteverket lämnade i augusti 2014 ett förslag om detta till regeringen. Förslaget remitterades för synpunkter. Finansdepartementet har därefter inlett en dialog med Skatteverket och Lantmäteriet om hur frågan om samordningsnummer till utländska fastighetsägare kan lösas.

Skattehinder generell

Under 2015 har en konstruktiv dialog i fråga om gränshinder på skatteområdet förts med finans- och skattedepartementen i de nordiska länderna, vilket bidragit till att flera hinder kunnat lösas eller avskrivras. När det gäller frågan om ett skatteavtal mellan Grönland och Sverige respektive Finland, har det klarlagts att det i de berörda länderna finns ensidiga regler som undanröjer dubbelbeskattning. Avsaknaden av skatteavtal är därmed inte ett problem som föranleder fortsatt arbete med frågan inom ramen för Gränshinderrådet. I fråga om beskattning av pensioner enligt det multilaterala nordiska skatteavtalet har förklaringar lämnats om skälen till den nuvarande regleringen där dubbelbeskattning undanröjs genom avräkning i hemviststaten. Dessa förklaringar har Gränshinderrådet godtagit och ser därmed frågan som löst. Även frågan om problem kopplade till beskattning av dansk kapitalpension är löst, eftersom systemet med sådana pensioner är under avveckling i Danmark.

Mervärdesskatte regler för överföring av arbetsmaskiner

Mervärdesskatte reglerna för överföring av arbetsmaskiner över den svensk-norska gränsen har tidigare försvårat för entreprenörer att verka på den andra sidan av gränsen. Sedan den 1 januari 2015 gäller dock nya regler för hanteringen av mervärdesskatt vid import. Dessa regler förenklar överföringen av arbetsmaskiner till Sverige i de fall importören är registrerad för mervärdesskatt i Sverige. Ett norskt lagförslag med motsvarande förenklade regler föreslås träda i kraft 1 januari 2017.

1 Nordiska ministerrådet

Reformeringen av Nordiska ministerrådet

Under 2015 stod reformeringen av Nordiska ministerrådet i fokus med syfte att skapa ett mer effektivt organ för de nordiska regeringarna som snabbt kan adressera aktuella politiska problemställningar. I linje med rapporten Nytt Norden från 2014 genomfördes under året ett omfattande arbete avseende de fem teman som reformarbetet är koncentrerat kring. Arbetet med *bättre styrning av de nordiska institutionerna, nytt nordiskt budgetsysteem, större nytta av projekt* och ett *effektivare sekretariat* fortskrider som planerat och avspeglas i bl.a. förenkling av de styrande dokumentens struktur, dialog med institutionerna och framtagandet av sektorvisa samarbetsprogram. Målet om en mer *politisk och strategisk inriktning* för Nordiska ministerrådet avspeglas i bl.a. inriktningen för nya samarbetsprogram och det arbete som genomförs för att göra samarbetsministrarnas agenda mer aktuell. Konkreta exempel är Nordiska ministerrådets treåriga, gränsöverskridande program för demokrati, inkludering och säkerhet (DIS) med syfte att bekämpa social marginalisering, extremism och religiös diskriminering. DIS inleds under 2016 och är ett av ministerrådets tre nya gränsöverskridande initiativ, som tillsammans tilldelas 10 miljoner danska kronor, varav 4 miljoner går till finansiering av detta program.

Vidare omfattar reformarbetet bredare satsningar som ger det nordiska samarbetet ökad synlighet, exempelvis genomlysningarna av samarbetet inom social- och hälsoområdet, den nordiska arbetsmarknaden och energisektorn. Sverige är fortsatt drivande i att reformera Nordiska ministerrådet och det var på svenskt initiativ som samarbetsministrarna hade en initial temadiskussion om nästa fas i reformsamarbetet under sessionsveckan i Reykjavik. Med anledning av temadiskussionen gav samarbetsministrarna Nordiska ministerrådets sekretariat i uppdrag att ta fram ett förslag för nästa fas av reformer, bland annat med fokus på samarbetsstruktur, effektivitet och möjlighet att snabbt ta itu med aktuella politiska frågor.

Internationell profilering och positionering av Norden

Nordiska ministerrådets arbete med internationell profilering och positionering av Norden är en uppföljning av den strategi som samarbetsministrarna antog i oktober 2014. Arbetet ska säkra en konsekvent profilering av Norden och tydliggöra gemensamma budskap inom profileringsområden som omfattar den nordiska modellen, nordisk kreativitet och innovation, Norden som kunskapssamhälle samt Nordens kultur och natur. Strategin utgår från öppenhet, tillit, nytänkande, hållbarhet och medmänsklighet. Profileringen ska, med utgångspunkt i

dessa värderingar, stärka regionens konkurrenskraft och vårt internationella inflytande genom samordnade profilerande aktiviteter. För att säkerställa en god grund för arbetet togs en varumärkesplattform fram i samråd med medlemsländerna under perioden december 2015–januari 2016. Plattformen är en vidareutveckling av strategin och anger riktningen för kommande profilerings- och samarbetsprojekt. Under 2015 realiserades profileringsstrategin främst genom insatser kopplade till SDG-målen (Sustainable Development Goals) för hållbar utveckling och klimatkonferensen COP21. Andra insatser inom profileringsstrategin är bl.a. bidrag till design och utgivning av tidskriften Nordic Economic Policy Review 2016 (NEPR), samt utveckling av visuell identitet för den nordiska kultursatsningen Nordic Cool som hålls i London under 2017. Profileringen av Norden är även central i de finska ordförandeskapsprojekten under 2016.

Nya statsministerinitiativ

Vid sitt möte under Nordiska rådets sessionsvecka i oktober antog de nordiska statsministrarna två nya statsministerinitiativ inriktade på utbyte av erfarenheter inom nordiska samhällslösningar samt att minska och förebygga gränshinder genom en förstärkt dialog med arbetsmarknadens parter. De senaste nordiska statsministerinitiativen var de två tvärgående programmen Grön tillväxt och Hållbar nordisk välfärd som lanserades 2011–2012 och avslutades i och med utgången av 2015. Programmen hade en varaktig och positiv effekt i det nordiska samarbetet. Hållbar nordisk välfärd främjade innovativa lösningar i Norden via konkreta aktiviteter inom tre fokusområden: utbildning och arbete, forskning samt infrastruktur. Aktiviteterna omfattade bl.a. projekt kring unga och rekrytering till omsorgsyrken, samt forskning inom välfärd och välfärdsinfrastruktur. Grön tillväxt var de nordiska statsministrarnas gröna tillväxtinitiativ som lyfte fram regionen inom områden som forskning och utbildning, ny grön teknologi och gröna investeringar. De nya initiativen kommer att bygga vidare på erfarenheterna från dessa projekt. Samtidigt kommer det att finnas synergier med Nordiska ministerrådets aktuella profileringsarbete och strategin för internationell profilering och positionering av Norden, antagen av samarbetsministrarna i oktober 2014.

Rysslandsprogrammet

Under året var relationen till Ryssland i fokus efter att det ryska justitieministeriet i januari 2015 registrerade Nordiska ministerrådets kontor i nordvästra Ryssland som utländsk agent. Under våren beslutade de nordiska samarbetsministrarna att avveckla verksamheten och en nordisk arbetsgrupp tillsattes för att se över det nordisk-ryska samarbetet. Arbetsgruppen undersökte vilka delar av verksamheten som kan drivas vidare genom nya kanaler och utformade ett förslag till nordiskt samarbetsprogram med Ryssland. Samarbetsprogrammet är en fortsättning på den verksamhet som i tjugofem års tid har bedrivits genom Nordiska ministerrådets kontor i nordvästra Ryssland. Parallellt med detta arbete har generalsekreteraren och de nordiska länderna fört en dialog med Ryssland på politisk nivå i syfte att ändra statusen för

Nordiska ministerrådets representation i landet då den aktuella statusen anses vara felaktig och begränsar möjligheterna för verksamheten.

Skr. 2015/16:90
Bilaga

Samarbete i närområdet

I en tid då rysk desinformation riktar sig mot vårt närområde har det varit angeläget att stödja ryskspråkiga fria och oberoende medier i regionen. Detta har Sverige gjort bl.a. i de baltiska länderna, inte minst genom stöd till det civila samhället och andra organisationer. Under 2015 har Sverige bl.a. genom Svenska institutet och Nordiska ministerrådet bidragit med stöd till den nya oberoende ryskspråkiga public service-kanalen ETV+ i Estland.

Vidare tog Nordiska ministerrådet initiativ till ett nytt tvärsektorielt program mot människohandel 2015–2018 och som ingår i ministerrådets samarbete med Estland, Lettland och Litauen samt nordvästra Ryssland. Programmet bygger vidare på erfarenheter från tidigare insatser på området och breddar samarbetet med Östersjöstaternas råd (CBSS). Det nya programmet innehåller åtta projekt som finansieras av ministerråden för samordning, lovgivning, arbetsliv, sociala frågor och jämställdhet samt Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK).

2 Betydelsefulla resultat i övrigt inom respektive sakområde i Nordiska ministerrådet

Hållbar tillväxt och ökad konkurrenskraft i Nordens regioner

Det övergripande målet med det regionalpolitiska samarbetet är att bidra till hållbar tillväxt och ökad konkurrenskraft i samtliga nordiska regioner, samt skapa ett effektivt samarbete kring gemensamma regionala frågor. Under 2015 fortsatte genomförandet av samarbetsprogrammet inom regionalsektorn med hjälp av fyra arbetsgrupper utifrån följande huvudteman:

- Demografi och välfärd: med syfte att öka kunskaperna om de regionala demografiska utmaningarna och framför allt bidra till utvecklingen av strategier och innovativa lösningar till dessa utmaningar avseende t.ex. service och arbetskraftsförsörjning.
- Grön tillväxt: innovation och entreprenörskap – som bl. a. genom goda exempel ska bidra till policyutveckling på nationell, regional och lokal nivå samt identifiera lösningar som bidrar till grön tillväxt.
- Grön tillväxt: hållbara stadsregioner – som studerar hur samhällsplanering kan bidra till grön tillväxt i Nordens stadsregioner samt utveckla verktyg och strategier för hållbar stadsutveckling.
- Hållbar regional utveckling i Arktis: som utifrån befintliga analyser tar fram scenarier för Arktis utveckling, med syfte att höja kunskapsläget och att vidga den politiska debatten.

Arbetsgrupperna avslutar sitt arbete under 2016, men några av dem kan få en fortsättning inom ramen för regionalsektorns nya samarbetsprogram som börjar gälla 2017. Projektet Nordic Built Cities, beskrivet i avsnitt tre om arbetsmarknad och konkurrenskraft, startades under hösten 2014 och har under Danmarks ordförandeskap drivits som ett flaggskeppsprojekt.

Nordregio forum är en årligen återkommande mötesplats för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan tjänstemän, politiker och forskare i de nordiska länderna i frågor som rör hållbar regional tillväxt och utveckling. 2015 års forum i Helsingör hade hållbar stadsutveckling som tema och samlade ca 100 deltagare från hela Norden.

Institutionen NordGen, under ministerrådet för fiskeri och havsbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS), har efter ett lyckosamt arbete med kostnadseffektivisering nu en budget i balans. NordGen har arbetat på sin långsiktiga strategi för att bevara och kartlägga genetiska resurser och har identifierat ett behov av en särskild strategi för att ta sig an eftersläpande arbete. Under 2015 presenterades rapporten Det framtida nordiska hälsosamarbetet. Rapporten innehåller konkreta förslag på hur samarbetet kan utvecklas och stärkas under de närmaste fem till tio åren, bland annat med förslag på kraftfulla åtgärder mot ökad antibiotikaresistens. Relaterat till dessa förslag antog MR-FJLS tillsammans med MR-S en gemensam nordisk deklaration om antibiotikaresistens och i samband med detta beslutades om tillsättandet av en särskild strategigrupp för nordiskt samarbete om antibiotikaresistens.

Inom det treåriga nordiska projektet om matsvinn inom MR-FJLS 2013–2015 publicerades i mars två rapporter som behandlade datummärkning i förhållande till matsvinn, samt kartlade redistribution av livsmedel.

Danmark har under sitt ordförandeskap arbetat för en bättre strategisk användning av det nordiska varumärket för att öka kännedomen om Norden och profilera regionen till gagn för både tillväxt och välfärd. Under 2015 inleddes ett nytt program för Ny nordisk mat (III) med fokus på Norden som matregion, vilket har bidragit till att dra uppmärksamhet till Norden. Danmark har genom olika aktiviteter byggt vidare på detta och satsat mer på gemensamma nordiska initiativ på tillväxtmarknaderna. Under 2015 har också visionsseminarierna kring Nordisk mat för framtiden avslutats och summerats. Ny nordisk mat 2024 (NNM2024) var en serie workshoppar som pekade på ett antal möjliga framtidsutsikter för ny nordisk mat.

Det nordiska samarbetet inom ramen för ekonomi och finans

På ett möte i oktober i Köpenhamn för ministerrådet för ekonomi- och finanspolitik (MR-Finans) diskuterades bl.a. den nordiska välfärdsmodellens framtid samt aktuella ekonomiska och politiska frågor i de nordiska länderna, så som migrationens påverkan på de olika nordiska länderna.

Inom ramen för 2015 års samarbete inom ekonomi och finans beslutades att avsätta projektmedel för att utarbeta kriterier för Svanenmärkning av aktiefonder. Medlen ska endast användas för att

initiera arbetet med Svanenmärkning, på sikt ska miljöcertifieringen vara självfinansierande.

Skr. 2015/16:90
Bilaga

Det nordiska samarbetet inom arbetslivsområdet

Inom MR-A har fokus under det danska ordförandeskapet varit hållbara arbetsmarknader i Nordens utkantsområden. Ett seminarium på detta tema anordnades på Färöarna och ett ämbetsmannakommittémöte ägde rum på Grönland för att uppmärksamma de stora utmaningar som finns på den grönländska arbetsmarknaden. Ungdomars situation på arbetsmarknaden var även i fokus, både i form av en konferens och i samband med en temadiskussion med arbetsmarknadens parter på ministerrådsmötet. Ett expertseminarium anordnades på temat ”social dumpning” som följdes upp av en diskussion på MR-A-mötet i slutet av året. På ministermötet diskuterades även de utmaningar de nordiska länderna möter när det gäller integrering på arbetsmarknaden av det stora antalet flyktingar.

Det nordiska samarbetet inom justitiesektorn

Företeelsen utländska terroriststridande var det övergripande temat vid mötet i slutet av september för ministerrådet för lagstiftningsfrågor (MR-Lag). Vid mötet diskuterade ländernas justitieministrar bland annat vilka straffrättsliga sanktioner som kan och bör kunna riktas mot sådana stridande, särskilt i ljuset av resolution 2178 (2014) av FN:s säkerhetsråd och den kriminalisering som alla länder på grund av den resolutionen behöver överväga i fråga om s.k. terrorismresor. Även behovet av andra lagstiftningsåtgärder på området berördes, liksom frågor om lagföring av hemvändande utländska stridande. Därutöver fördes diskussioner om insatser för att förebygga våldsbejakande extremism, och då särskilt åtgärder för att motverka radikalisering i fängelser. Beslut fattades också om att avsätta en miljon kronor för att främja fortsatt nordiskt kunskaps- och erfarenhetsutbyte i de frågor som togs upp under mötet.

På tjänstemannanivå initierade Sverige ett nordiskt departementsmöte i straffrättsliga frågor. Mötet hölls i Stockholm i september och ägnades åt aktuella lagstiftningsfrågor. Även i detta sammanhang diskuterades pågående och förestående lagstiftningsarbete i frågan om utländska stridande. Därutöver berördes regleringen av straffrättsligt färgade sanktioner mot juridiska personer.

Det nordiska samarbetet inom jämställdhetsområdet

Ministerrådet för jämställdhet (MR-JÄM) beslutade om ett nytt samarbetsprogram för det nordiska jämställdhetssamarbetet perioden 2015–2018 bestående av tre övergripande teman: välfärd, innovation och det offentliga rummet. Inom ramen för temat välfärd och innovation prioriterar MR-JÄM frågan om könsuppdelade utbildningsval med särskilt fokus på könsmönster i utbildning och utflyttning från glesbygden. Inom temat det offentliga rummet har MR-JÄM under året prioriterat frågor kring könsbaserade hatyttringar i det offentliga rummet. Resultaten av arbetet har spridits genom rapporter och konferenser på dessa teman. Vid ministermötet genomfördes en temadiskussion om sådana hatyttringar och konsekvenser av dessa för demokratin.

Det nordiska samarbetet inom social- och hälsopolitik

Ministerrådet för social- och hälsofrågor (MR-S) beslutade sommaren 2013 att göra en oberoende rapport om det nordiska samarbetet på hälsoområdet de närmaste fem till tio åren. Rapporten Det framtida nordiska hälsosamarbetet överlämnades till MR-S i juni 2014. I rapporten presenteras 14 förslag till hur det nordiska samarbetet på hälsoområdet kan utvecklas. Rapporten har under 2015 fortsatt behandlats i MR-S och i ämbetsmannakommittén för social- och hälsofrågor (ÄK-S). Samarbete har sju satts inom rapportens fem förslag som MR-S redan 2014 beslutade att arbeta vidare med: förslagen om högspecialiserade behandlingar, sällsynta diagnoser, psykiatri, hälsoberedskap och tjänstemannautbyte. På sitt möte i september 2015 antog MR-S tillsammans med MR-FJLS en gemensam nordisk deklARATION om antibiotikaresistens, relaterad till rapportens första förslag och i samband med detta beslutades om tillsättandet av en särskild strategigrupp för nordiskt samarbete om antibiotikaresistens. MR-S beslutade även att arbeta vidare med rapportens förslag om förstärkt nordiskt folkhälsosamarbete samt att undersöka eventuella samarbetsmöjligheter på läkemedelsområdet. MR-S höll vidare en temadiskussion kring rörlighet i relation till EU-kommissionens kommande lagstiftningspaket Labour mobility package, samt antog en gemensam deklARATION på området som sändes till EU-kommissionen.

Hållbar nordisk välfärd

Under 2013 lanserades det treåriga programmet Hållbar nordisk välfärd, ett samarbete mellan ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) och ministerrådet för social- och hälsopolitik (MR-S). Programmet bestod av ett antal projekt inom tre insatsområden: utbildning och arbete för välfärd, forskning för välfärd samt infrastruktur för välfärd. Inom det sektorsövergripande programmet hade MR-U huvudansvar för det första området och MR-S ansvarade för de andra två. Programmet bidrog till att åstadkomma innovativa, nya och välfungerande lösningar på välfärdsproblemen i Norden. Inom ramen för programmet initierades nordiskt samarbete dels genom konkreta insatser, dels genom att skapa plattformar för dialog och kunskapsutbyte. Under 2015 avslutades programmet med bl.a. en avslutningskonferens och en utvärdering av programmet.

Det nordiska kultursamarbetet

Det nordiska samarbetet bygger i hög grad på en kulturell värdegemenskap där kultursamarbetet är en av hörnstenarna. Det nordiska kultursamarbetet är också en plattform för att öka kännedomen om, och intresset för, de nordiska länderna i vår omvärld. Under 2013–2020 arbetar de nordiska kulturministrarna under en gemensam strategi för det nordiska kulturella samarbetet. Strategin innehåller fem teman som ska vara vägledande för samarbetet under denna period. Dessa teman är: det hållbara, det kreativa, det interkulturella, det unga och det digitala Norden.

Under 2015 har de nordiska kulturministrarna haft en internationell utblick, med fokus såväl på nordiska kultursatsningar i utlandet som på

olovlig handel med kulturföremål. I maj 2015 gjorde ministrarna ett gemensamt uttalande avseende den olovliga handel med kulturföremål som uppstått i kölvattnet av konflikterna i Mellanöstern. Uttalandet fick stor uppmärksamhet internationellt, bl.a. av Unescos generalsekreterare, och togs vidare i och med en nordisk konferens på ämnet i december 2015.

Även mediefrågor har varit särskilt aktuella under 2015. Mot bakgrund av en rekommendation från Nordiska rådet har en dialog inletts under 2015 om de nordiska public service-mediernas roll i det digitala medielandskapet och de nordiska kulturministrarna ska anta mediepolitiska slutsatser under 2016.

I sitt framtida samarbete avser de nordiska kulturministrarna att i högre grad ta tillvara den potential som finns i det nordiska civilsamhället. Denna potential har tydliggjorts i och med den flyktingkris som de nordiska länderna har berörts av, och under de nordiska kulturministrarnas möte i Reykjavik i oktober 2015 framhöll flera länder vikten av riktade insatser inom kulturområdet för nyanlända.

Det danska ordförandeskapet för Nordiska ministerrådet 2015 beslutade att prioritera en nordisk kultursatsning i utlandet som ska bygga vidare på de goda erfarenheterna från Nordic Cool, som genomfördes under det svenska ordförandeskapet i Washington D.C. 2013. En gemensamnordisk arbetsgrupp tillsattes för att ta fram ett långsiktigt koncept för dylika satsningar. Konceptet kommer att prövas i en konkret satsning och efter att flera intresseanmälningar kommit in beslutade kulturministrarna att förlägga satsningen till Southbank Centre i London 2017. Detta arbete berör i hög grad den strategi för internationell profilering och positionering som Nordiska ministerrådet arbetar med. Totalt 6 miljoner danska kronor avsätts för konceptutveckling av Nordic Cool under 2015–2017.

Arbetet för barn och unga

Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK) är Nordiska ministerrådets rådgivande och samordnande organ i barn- och ungdomspolitiska frågor. Barn och unga är en prioriterad målgrupp i Nordiska ministerrådet och ett viktigt politikområde i de nordiska länderna och de självstyrande områdena. Det övergripande målet för NORDBUK är att främja barns och ungas möjligheter till goda levnadsvillkor, samt barn och ungas inflytande. Dit hör bland annat nya metoder för flickors och pojkars deltagande i demokratiska processer, mångfald och mänskliga rättigheter.

NORDBUK har under 2015 fördelat 4,8 miljoner danska kronor till projekt och organisationsbidrag i syfte att stärka nordisk identitet bland barn och unga genom kulturella, sociala eller politiska aktiviteter. Stödet har möjliggjort för ungdomsorganisationer och projekt att samverka genom bl.a. olika insatser för att stimulera nordiskt erfarenhetsutbyte och identitetsbyggande. Under året har även ett förslag till ny strategi för barn och unga tagits fram och NORDBUK har antagit nya stadgar.

Under året avslutades Nordisk välfärdscenters projekt om barnfattigdom och en slutkonferens genomfördes i december. Danska ordförandeskapet genomförde en konferens om barns och ungas

kulturutövande under hösten. Nordiska ämbetsmannakommittén för social- och hälsopolitik och NORDBUK har under 2015 igångsatt och finansierat ett gemensamt projekt i samarbete med CBSS – Prevention of trafficking of children in migration – som ska genomföra utbildningsinsatser för professioner och organisationer som möter barn på flykt.

Det nordiska samarbetet inom ramen för utbildning och forskning

Inom ramen för MR-U fortsatte globaliseringsprojekten Toppforskningsinitiativet inom klimat, energi och miljö (TFI) och initiativet om eScience under 2015. TFI följdes upp med forskningssatsningar på grön tillväxt och bioekonomi. Under året slutfördes också arbetet inom det treåriga programmet Hållbar nordisk välfärd, som ska bidra till innovativa och välfungerande lösningar på välfärdsproblemen i Norden. NordForsk fortsatte arbetet med ett antal projekt inom detta program, bl.a. ett forskningsprogram om sociala ojämlikheter i hälsa och välfärd, samt nordiskt samarbete om biobanker, sociala register, kliniska multicenterstudier och högspecialiserade behandlingar. NordForsk fortsatte under 2015 även arbetet med bl.a. forskningsprogram inom området Arktis och samhällssäkerhet. En ny flerårig strategi för MR-U antogs 2015 och ett nytt mål- och resultatkontrakt för NordForsk för perioden 2015–2017 fastställdes.

Även arbetet inom Nordiska ministerrådets utbildningsprogram Nordplus fortsatte under 2015. Nordplus omfattar fem olika utbildningsprogram och utlyste under 2015 medel för totalt 9 miljoner euro inom ramarna för programmet. De fem nordiska länderna, de tre självstyrande områdena samt Estland, Lettland och Litauen ingår i Nordplus och har rätt att söka medel. Nordplus omfattar delprogrammen Nordplus Junior, Nordplus Högre utbildning, Nordplus Vuxen, Nordplus Horizontal och Nordplus Nordiska språk, till vilka det under 2015 inkom totalt 605 ansökningar från 3 922 organisationer. Detta innebär en ökning i antal sökande organisationer jämfört med året innan och även jämfört med de senaste 4 åren. Även det totala antalet ansökningar till de olika programmen ökade under 2015 med hela 68 %. Antalen nya sökande, dvs. institutioner eller organisationer som inte sökt medel tidigare i Nordplus, ökar stadigt från år till år, så även under 2015. Även kvaliteten på inkomna ansökningar har förbättrats över åren.

Det nordiska samarbetet inom miljöområdet

De nordiska klimat- och miljöministrarna beslutade vid sitt möte i april 2015 om en nordisk handlingsplan för en hållbar mode- och textilbransch. Handlingsplanen beskriver de största utmaningarna med att minska den stora miljöbelastning som den internationella mode- och textilbranschen är orsak till. Nordens mode- och textilnäring utgör en viktig del av ländernas export av varor och ambitionen är att Norden ska visa vägen till en bransch med textilier som ingår i en cirkulär ekonomi och där inga miljöfarliga ämnen används.

Arbetet fortgår med den nordiska miljömärkningen Svanen. För att effektivisera bedrivs alltmer av verksamheten, utöver kriterieutvecklingen också bland annat licensiering och marknadsföring,

samnordiskt. Arbetet med att utveckla kriterier för att Svanenmärka aktiefonder fullföljs under 2016.

Skr. 2015/16:90
Bilaga

Nordiska ministerrådets miljösektor har också genom sin klimat- och luftgrupp (KOL) bidragit till arbetet inom Arktiska rådet genom ett projekt om effekter på människors hälsa, miljö och ekosystem av utsläpp av luftföroreningar och klimatgaser. Samspelet mellan klimatförändringar och luftföroreningar och effekter av åtgärder för att minska utsläppen, särskilt i Arktis och Nordens närområden, har belysts. Arbetet har utförts av nordiska experter och stärkt nordiska institutioner inom ramen för internationellt samarbete. Resultaten har ingått i arbetet under Stockholmkonventionen och Minamatakonventionen och förväntas kunna användas för att främja ökad reglering kring utsläpp av miljögifter.

Det nordiska energisamarbetet

Nordisk samverkan inom energiområdet bedrivs inom ramen för handlingsprogrammet för perioden 2014–2017, som togs fram under det svenska ordförandeskapet 2013. Handlingsprogrammet pekar ut viktiga samarbetsområden för Norden: den nordiska elmarknaden, energieffektivisering, förnybar energi och energiforskning. Dessa frågor är sedan länge kärnan i det nordiska energisamarbetet och ligger väl i linje med de energi- och klimatpolitiska målsättningar som finns på både nationell och internationell nivå. I programmet tillkom även frågor som sträcker sig över flera områden, t.ex. nordiskt samarbete i EU och andra internationella forum.

Under 2015 har man på arbetsgruppsnivå arbetat med att genomföra en rad projekt inom dessa samarbetsområden. I energisektorns arbetsgrupp för förnybar energi (AGFE) fortsätter arbetet med en konsultstudie om effekterna av det senaste EU-statsstödsregelverket på energiområdet. Vidare har energiministrarna gett klartecken till en förlängning av det mycket framgångsrika projektet Nordsyn, ett myndighetssamarbete som effektiviserar tillsyn och marknadskontroll inom ramen för EU-direktiven om ekodesign och energimärkning av produkter. Därutöver har fördjupade förstudier genomförts för att etablera ett nordiskt samarbete mellan myndigheter med ansvar för frågor om energianvändning i bebyggelsen. Elmarknadsgruppen har under 2015 fortsatt sitt arbete med att utveckla den nordiska elmarknaden. Vid det nordiska ministerrådet i Köpenhamn den 10 november bestämdes att det skulle tas fram en nordisk handlingsplan för hantering av eventuella framtida effektproblem samt en nät- och systemutvecklingsplan. De nordiska energiministrarna pekade även på vikten av att de nordiska länderna fortsätter sitt arbete med att försöka påverka utvecklingen av elmarknaden på europeisk nivå i en för konsumenterna gynnsam riktning.

Vid sidan om sin forskningsfinansierade verksamhet har Nordisk energiforskning (NEF) i samarbete med Internationella energioorganet (IEA) arbetat med den kommande rapporten Nordic Energy Technology Perspectives 2016. Som ett led i moderniseringsarbetet inom Nordiska ministerrådet har en ny version av institutionens stadgar tagits fram och anpassats till den specifika situationen för NEF.

Under hösten beslutade de nordiska energiministrarna om att genomföra en strategisk genomlysning av det nordiska energisamarbetet. Genomlysningen leds av Jorma Ollila och ska resultera i ett antal produktiva samarbetsområden som kan fungera såväl i dag som i ett perspektiv på 5–10 år. Områden som kommer att undersökas är bland annat det nordiska energisamarbetet i förhållande till EU-samarbetet, i förhållande till ländernas mål att främja hållbar utveckling och samarbetet i ett internationellt perspektiv. Rapporten kommer att färdigställas i slutet av 2016 eller början av 2017 och den förväntas presenteras för allmänheten under våren 2017.

Revidering av Arjeplogsavtalet

I syfte att värna patientsäkerheten samt efterlevnad av EU-lagstiftningen har en flerårig diskussion förts om ett eventuellt upphävande av den nordiska överenskommelsen om gemensam nordisk arbetsmarknad för vissa personalgrupper inom hälso- och veterinärväsendet, även kallad Arjeplogsavtalet. För att motverka onödiga gränshinder mellan de nordiska länderna i samband med ett eventuellt upphävande samtidigt som patientsäkerheten värnas begärde MR-S på sitt möte i oktober 2014 en kompletterande analys av hur informationsutbytet mellan länderna kan säkras och hur de speciella förhållanden som gäller för Åland, Färöarna och Grönland kan omhändertas. Den analys som togs fram visade att frågan om informationsutbyte kan lösas genom att alla länder tillämpar EU-direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer. Informationsutbyte mellan Grönland och Färöarna och de nordiska länderna bedömdes kunna säkerställas av Danmark. För att undvika negativa effekter för de självstyrande områdena föreslogs att överenskommelsen inte skulle upphävas utan istället ändras så att den uteslutande reglerar erkännande av sjuksköterskor och social- och sundhetsassistenter (motsvarande undersköterskor) och då utifrån det europeiska regelverket. Vid MR-S i september 2015 godkände ministrarna den reviderade överenskommelsen samt beslutade att sända överenskommelsen till Nordiska rådet för synpunkter innan ett formellt beslut om revidering tas. Nordiska rådet ställde sig bakom ministerrådets bedömning.

3 Norden och EU

Nordisk delaktighet i arbetet med EU:s Östersjöstrategi

I samband med översynen och antagandet av en ny handlingsplan för EU:s Östersjöstrategi i september 2015 har Nordiska ministerrådet ökat sin delaktighet i strategiarbetet. Nordiska ministerrådet samordnar policyområdet för bioekonomi, vilket är starkt sammanlänkat med jordbruk, fiske och skogsbruk. Nordiska ministerrådet har sökt och fått samfinansiering från EU:s interregionala Östersjöprogram, tillsammans med Finland, Sverige och Litauen, för samordningsuppgiften samt för att stärka synergier i handlingsplanen mellan dessa områden. Nordiska

ministerrådet har ökat sin delaktighet i policyområdet för innovation under 2015. Nordiska ministerrådet tog exempelvis i augusti över flaggskeppsledarrollen för BSR Stars, ett program inom prioriteringsområdet innovation som syftar till att öka tillväxt, konkurrenskraft och innovation i Östersjöområdet. Flaggskeppet är utformat som ett stödande och samordnande projekt för policyområdet innovation, vilket ger Nordiska ministerrådet en strategisk roll i arbetet med att stärka det gränsöverskridande samarbetet i hela Östersjöregionen. Sverige och Nordiska ministerrådet sökte och fick den 19 november 2015 delfinansiering från EU:s interregionala Östersjöprogram för att anordna 2016 års strategiforum för EU:s Östersjöstrategi den 8 och 9 november i Stockholm. Strategiforumet syftar till att förankra arbetet med EU:s Östersjöstrategi hos alla genomförande parter och på alla nivåer i Östersjöregionen. Temat för 2016 års strategiforum är framtidsorienterat med sikte på 2030.

Nordiskt samarbetsprogram för innovations- och näringspolitiken 2014–2017

Under 2015 har arbetet med det nordiska samarbetsprogrammet för innovations- och näringspolitik för 2014–2017 löpt vidare. Samarbetsprogrammet ska leda till aktiviteter som skapar ett mervärde i och med att de genomförs på nordisk nivå istället för nationellt. Under perioden prioriteras fyra områden:

- Entreprenörskap och finansiering: Fokus på att stärka entreprenörskompetenser och förbättra möjligheterna till finansiering i tidiga skeden, samt att utveckla Norden till en föregångsregion för nya och innovativa digitala lösningar.
- Grön tillväxt: Bidra till att stärka Norden som innovationsregion inom klimatsmarta lösningar och grön tillväxt.
- Nya välfärdslösningar: Bidra till att stärka Norden som en innovativ och ledande region inom området hälsa och välfärd.
- Kultur och kreativitet för tillväxt: Fokus på att stärka de nordiska kulturella och kreativa näringarnas konkurrenskraft och främja korskopplingar med andra sektorer inom ekonomin.

Nordiskt stödssystem för främjande av förnybar energi

Inom energisektorn har arbetet inletts med projektet: Ny spelplan – effekter av ett förändrat EU-ramverk för de nordiska stödssystemen för att främja förnybar energi i de nordiska länderna. Projektet som behandlar statsstödsregelverket 2014–2020 ska utgöra en grund för diskussioner om hur ett framtida statsstödsregelverk som främjar en omställning i energisektorn bör se ut. En konsult har upphandlats och seminarier med deltagare från nordiska departement och ansvariga myndigheter har hållits. En rapport färdigställs under 2016.

Nordiska arbetslöshetsförsäkringsregler i förhållande till den kommande revisionen av EU-förordning 883/2004

I samband med MR-A-mötet i Köpenhamn i november 2015 skedde en diskussion om den kommande revisionen av EU-förordning 883/2004 som sker inom kommissionens paket för arbetskraftens rörlighet.

Arbetsmarknadsministrarna diskuterade samordningsreglerna för arbetslöshetsförsäkringen i EU-förordning 883/2004 i förhållande till de nordiska arbetslöshetsförsäkringsreglerna och utbytte åsikter om detta. Inom vissa områden fanns det en samstämmighet kring hur förordningen bör revideras för att vara modern och balanserad i ett allt större EU. Som en konsekvens av diskussionen skickade de nordiska arbetsmarknadsministrarna ett gemensamt brev till EU-kommissionär Marianne Thyssen där de påtalade önskemål kring vad kommissionen bör beakta vid en revidering av förordningen.

Det nordiska samarbetet inom social- och hälsopolitik

Den oberoende rapport om det nordiska samarbetet på hälsoområdet som MR-S initierade sommaren 2013 har under 2015 fortsatt behandlats i ministerrådet och i ÄK-S. Utöver vidarebehandling av rapporten höll MR-S även en temadiskussion kring rörlighet i relation till EU-kommissionens kommande lagstiftningspaket Labour Mobility Package, samt antog en gemensam deklARATION på området som sändes till EU-kommissionen.

Tillämpning av eIDAS-förordningen utifrån ett nordiskt perspektiv

I mitten av september 2014 publicerades Europaparlamentets och rådets förordning om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden (eIDAS-förordningen), samt upphävandet av direktiv 1999/93/EG i denna. Den nya förordningen medför bland annat krav på myndigheter med e-tjänster som nyttjar nationell e-legitimation att från och med september 2018 även erkänna utländska e-legitimationer enligt eIDAS-förordningen. På beställning från Nordiska ministerrådet har en särskild arbetsgrupp tagit fram en komparativ analys av förutsättningarna för nationell tillämpning och teknisk realisering av förordningen utifrån ett nordiskt perspektiv. Rapporten levererades till ministerrådet i december 2015 och utgör en viktig utgångspunkt för det fortsatta nordiska samarbetet kring förordningen.

De nordiska länderna har även under 2015 haft ett omfattande samarbete inom ramen för det europeiska storskaliga pilotprojektet e-SENS (Electronic Simple European Networked Services), även här främst avseende gränsöverskridande elektronisk identifiering och underskrift.

4 Det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet

Under ledning av Danmark har det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet under 2015 fortsatt att utvecklas, såväl när det gäller engagemanget för närområdesfrågorna som för utökad samverkan kring viktiga globala frågor och den internationella utvecklingen. Samarbetena inom ramen för det informella nordiska

utrikespolitiska samarbetet, de nordiska utrikesministrarna (N5) och det nordisk-baltiska samarbetet (NB8) är fortsatt prioriterade, inte minst i ljuset av den senaste tidens utveckling i det östra grannskapet och i vårt närområde.

Den 5–6 maj i Helsingör träffades utrikesministrarna i både nordiskt och nordisk-baltiskt format. Vid mötena antogs flera gemensamma deklARATIONER: en nordisk om ambassadsamarbete och en om klimat inför COP21 i Paris samt en nordisk-baltisk om strategisk kommunikation och stöd till oberoende medier. Utrikesministermöten i NB8-format hölls vidare i Köpenhamn 2–3 september och tillsammans med Visegrad-länderna (Polen, Tjeckien, Slovakien och Ungern) i Slovakien 12–13 mars. Fokus för mötena var främst regional säkerhet, Ukraina, Östliga partnerskapet, energisäkerhet och strategisk kommunikation.

Under Nordiska rådets sessionsvecka möttes både de nordiska statsministrarna och utrikesministrarna den 28 oktober i Reykjavik. På dagordningen för statsministrarna stod migration, Mellanöstern, samarbete mot terrorism och COP21. Utrikesministrarna diskuterade snarlika frågor, men även ambassadsamarbete och närområdet. Flyktingsituationen var ett återkommande tema under höstens möten. Ett särskilt nordiskt utrikesministermöte på detta tema hölls i anslutning till FAC i Bryssel 14 december.

Dialogen mellan de nordisk-baltiska länderna och USA har fortsatt inom ramen för det s.k. e-PINE-formatet. Det östra grannskapet och närområdet har varit i fokus för samtalen. Därtill har en dialog i samma krets men som även inkluderar försvarsministerierna initierats med fokus på säkerhets- och försvarspolitiska frågor.

Det nordiska FN-samarbetet på det utrikespolitiska området är omfattande och tätt. Ett nordiskt utrikesministermöte hölls i anslutning till generalförsamlingens öppnande. FN-frågor diskuteras också regelbundet i nordisk-baltisk krets och dialogen mellan de nordiska länderna och USA fortsätter. Samarbetet kring den svenska kandidaturen till FN:s säkerhetsråd har varit centralt under året. Därtill lanserades det nordiska kvinnliga medlingsnätverket. Ett första nätverksmöte anordnades i Oslo den 27 november. Det nordiska medlingsnätverket syftar till att höja nordisk kompetens på medlingsområdet och är en del i det gemensamma arbetet för att stärka kvinnors deltagande i fredsprocesser. Under 2016 intensifieras och konsolideras arbetet ytterligare.

5 Nordiskt samarbete inom försvar och krisberedskap

5.1 Försvarssamarbete

Den säkerhetspolitiska utvecklingen i vårt närområde ökar ytterligare behovet av ett fördjupat nordiskt samarbete på försvarsområdet. Sverige

var under 2015 ordförande i det nordiska försvarssamarbetet, NORDEFCO. Samarbetet har tagit substantiella kliv framåt under året. Utgångspunkten för de svenska ordförandeskapsprioriteringarna var den vision för 2020 som försvarsministrarna undertecknade i december 2013. Under året genomfördes ett flertal möten på olika förband runt om i Sverige på såväl politisk chefs-, statssekreterar- och ministernivå. En övergripande målsättning under 2015 var att stärka den nordiska rösten på det säkerhets- och försvarspolitiska området. Som en del av detta publicerades i april 2015 en gemensam artikel, undertecknad av samtliga nordiska försvarsministrar. Artikeln, som fick stor uppmärksamhet, betonade vikten av ett fördjupat nordiskt samarbete mot bakgrund av det förändrade säkerhetsläget i närområdet.

Under 2015 drev Sverige flertalet frågor i egenskap av ordförandeland. Inför ministermötet i november hade försvarsmakterna förhandlat fram ett avtal om alternativbaser på flygsidan. Avtalet syftar till att möjliggöra användande av ett annat nordiskt lands närliggande flygbas under övningar då väderförhållanden förändras under flygpasset. En sådan lösning ökar övningseffekten betydligt. Det rådande säkerhetsläget har ytterligare ökat behovet av säkra kommunikationskanaler mellan länderna. Vid ministermötet i Stockholm i november 2015 beslutade de nordiska försvarsministrarna om ett system för säker kommunikation som beräknas vara på plats under första halvåret 2016. Försvarsmakterna har arbetat med att ta fram ett koncept för förutsättningarna för att etablera en kvalificerad flygövning i Norden, så kallad Northern Flag. Arbetet med utbyte av luftlägesbild har fortsatt under året och försvarsmakterna har tagit fram ett samförståndsavtal för ett sådant utbyte. Under 2015 genomfördes två seminarier i Stockholm med erfarenhetsutbyte från dels försvarsplanering, dels deltagande i insatsen i Afghanistan.

Under 2016 tar Danmark över ordförandeskapet för NORDEFCO.

5.2 Samhällets krisberedskap

Det nordiska krisberedskapssamarbetet är formaliserat genom de så kallade Hagadeklarationerna (Haga I och Haga II) från 2009 och 2013. Visionen för samarbetet är att uppnå ett robust Norden utan gränser. I ett robust Norden ska det finnas en god förmåga att förebygga och hantera allvarliga händelser och det ska finnas en god förmåga till återhämtning efter sådana händelser.

De nordiska länderna enades vid ministermötet i Tinglev, Danmark, i november 2015 om utvecklingsmål för Hagasamarbetet fram till år 2018. Målen pekar ut ett antal prioriterade områden för de kommande årens samarbete och syftar i stort till att stärka erfarenhets- och kunskapsutbytet mellan länderna, fortsätta arbetet med att förebygga och begränsa konsekvenserna av samhällskriser, utveckla möjligheter till gemensam kapacitetsuppbyggnad och insats samt stärka förmågan att agera i olika internationella sammanhang, både operativt och politiskt.

I enlighet med slutsatserna från ministermötet i Tinglev ska de nordiska länderna under första kvartalet 2016 också särskilt se på vilka

möjligheter det finns till samarbete mellan respektive lands krisberedskapsmyndigheter när det gäller frågor om krisberedskap kopplat till hanteringen av flyktingsituationen.

Skr. 2015/16:90
Bilaga

De nordiska länderna har fortsatt arbetet med att utveckla gemensamma moduler för krishantering i syfte att öka förmågan att hantera kriser och stärka möjligheterna för gemensamma nordiska insatser. Modulerna ska kunna användas dels om de nordiska länderna drabbas av en katastrof, dels om ett annat land drabbas av en katastrof. Tanken är också att modulerna ska kunna anmälas till EU:s civilskyddsmekanism. Fokus för arbetet under 2015 har varit att utveckla en modul för sök och räddning under förhållanden med kraftig kyla.

6 Bilateralt samarbete

6.1 Nordområdessamarbetet

I samband med Nordiska rådets session i oktober 2014 enades medlemsländerna om en ny programperiod för rådets arktiska samarbetsprogram 2015–2017. Programmet har en budget om 8,5 miljoner danska kronor årligen som ska fördelas på projekt inom fyra tematiska områden: befolkning, hållbar utveckling, miljö, natur och klimat samt utbildning och kompetensutveckling. Ett möte på tjänstemannanivå genomförs årligen mellan sekretariaten och ordförandeskapen i de fyra regionala organisationerna Arktiska rådet, Barentsrådet, Nordiska ministerrådet och Östersjöstaternas råd. Syftet med mötet är att dela med sig av erfarenheter och diskutera olika insatser. Det senaste mötet hölls i Reykjavik 12–14 december 2015. Under mötet i Reykjavik presenterade de fyra regionala organisationerna sina prioriteringar och diskuterade relationen till observatörer, arbetet med frågor inom hållbar utveckling och ungdomsarbete. Ryssland är ordförande i Barentsrådet för perioden 2015–2017 och USA är ordförande i Arktiska rådet under motsvarande period.

I april 2014 beslutade Sveriges, Norges och Finlands statsministrar att tillsätta en arbetsgrupp med syfte att identifiera konkreta sätt att skapa regional tillväxt i ländernas norra regioner genom ett trepartssamarbete. I januari 2015 överlämnades rapporten Tillväxt från norr. Rapporten identifierar fyra drivkrafter för tillväxt: LNG (Liquefied Natural Gas) och förnybara energikällor, grönare gruvlösningar, ökad turism samt is- och kallklimatteknik. En första diskussion hölls mellan de tre ländernas ministrar i samband med överlämnandet och därefter har uppföljande diskussion skett på Voksenåsen och i samband med Arctic Frontiers-konferensen i Tromsø 2016.

6.2 Öresundssamarbetet

Under 2015 uppgick antalet personer som dagligen pendlar mellan Sverige och Danmark för arbete eller studier till drygt 15 000 personer. Många aktörer arbetar på båda sidor om gränsen för att främja gränspendling och bidra med information om vad som gäller beträffande bland annat skatter och socialförsäkringsfrågor i Sverige och Danmark. Greater Copenhagen & Skåne Committee (sammanslagning av Greater Copenhagen och Öresundskommittén), som omfattar regioner och kommuner på båda sidorna av Öresund, arbetar aktivt med att kartlägga och lösa gränshinder i Öresundsregionen. Informationstjänsten Öresund Direkt, Försäkringskassan, Skatteverket och Arbetsförmedlingen ger svar på frågor vid arbetspendling. Antalet personresor över Öresundsbron slog rekord 2015. Varje dag gjordes i genomsnitt 75 700 bil- eller tågresor över bron, en ökning med 3,2 procent jämfört med 2014 enligt statistik som Öresundsinstitutet fått från Trafik- och byggstyrelsen samt Öresundsbron. De i slutet av 2015 införda gränskontrollerna och id-kontrollerna medförde förlängda restider för pendlarna men visade sig ändå fungera smidigare än som befarats.

6.3 Danmark

Under 2015 har Danmark haft ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet och samordnande ansvar för det informella nordiska utrikesministersamarbetet (N5) och det nordisk-baltiska samarbetet (NB8). Med anledning av detta ägde många möten rum i nordisk kontext i Köpenhamn under året. Danmark höll val till Folketinget den 18 juni vilket resulterade i ett regeringsskifte där statsminister Lars Løkke Rasmussen bildade en Venstre-regering. Sverige och Danmark har haft ett tätt besöksutbyte på regerings-, riksdags- och myndighetsnivå. Statsminister Stefan Löfven höll ett möte med sin kollega Løkke Rasmussen i samband med ett nordiskt statsministermöte i Helsingör den 2–3 oktober. Under hösten 2015 ledde det kraftigt ökande antalet asylsökande till Norden till att svenska och danska åtgärder för att hantera situationen och den bilaterala relationen fick ökad uppmärksamhet. Det resulterade även i ett ökat myndighetsutbyte mellan länderna. Under året beslöt de svenska och danska samarbetsministrarna att inrätta en bilateral arbetsgrupp som ska verka för att lösa gränshinder för mobiliteten mellan Sverige och Danmark. På försvarsområdet har Sverige utvecklat ett samarbete med Danmark som regeringen under 2015 tagit steg för att ytterligare fördjupa. Resultatet är ett samförståndsavtal om fördjupat bilateralt samarbete för att öka den operativa effekten inom maritima insatser och flyginsatser i fredstid, vilket undertecknades på försvarsministernivå den 14 januari 2016. Vid årsskiftet 2015–2016 tog Danmark över ordförandeskapet för det nordiska försvarssamarbetet NORDEFKO från Sverige.

6.4 Finland

Skr. 2015/16:90
Bilaga

Samarbetet mellan Sverige och Finland är mycket nära och omfattande, bl.a. inom EU-frågor, FN-frågor, nordiskt och nordisk-baltiskt samarbete, näringslivets integration samt fördjupat samarbete i säkerhets- och försvarspolitiska frågor. Det fördjupade försvarssamarbetet mellan Sverige och Finland har under 2015 tagit betydande steg framåt. Den 3–5 mars genomfördes ett svenskt statsbesök i Finland som syftade till att förnya och bredda den bilaterala relationen. Besöksutbytet har varit fortsatt omfattande på alla nivåer under året. Ett stort antal svenska ministrar och statssekreterare har haft överläggningar med sina finska kollegor. Finland höll riksdagsval 19 april vilket resulterade i regeringsskifte. Den 8 juni besökte Finlands nyvalde statsminister Juha Sipilä Sverige för möte med statsminister Stefan Löfven om bilaterala, europeiska och internationella frågor, däribland konkurrenskraft och tillväxt i EU samt utvecklingen i närområdet. Regeringen har med nordiska medel fortsatt att stödja finsk-svenska projekt, bland annat Stiftelsen Finlands Kulturinstitut i Sverige samt projektet Svenska nu i Finland, som syftar till att stärka svenskundervisningen i finskspråkiga skolor. Den 28 augusti deltog ministern för nordiska frågor Kristina Persson i det svensk-finländska kulturcentret Hanaholmens 40-års jubileum i Esbo, Finland. Renovering av Hanaholmen påbörjades under året med sikte på att bli klart till Finlands 100-årsjubileum 2017. Sverige var i november huvudland vid Slush i Helsingfors, en av världens största startup-mässor inom informations- och kommunikationsteknik (ICT) och deltog med en delegation på över 120 företag under ledning av H.K.H. Prins Daniel.

6.5 Island

Den 27–29 oktober 2015 stod Island som värdland för Nordiska rådets årliga session. Statsminister Stefan Löfven, Kristina Persson, minister för nordiskt samarbete, strategi- och framtidsfrågor, Peter Hultqvist, försvarsminister, Åsa Romson, klimat- och miljöminister, Isabella Lövin, biståndsminister samt Alice Bah Kuhnke, kultur- och demokratiminister deltog tillsammans med ett tjugotal riksdagsledamöter och ett antal regeringstjänstemän i en rad olika möteskonstellationer tillsammans med kollegor från de nordiska länderna samt i bilaterala möten och besök. Det övergripande temat för sessionen var nordiska visioner och internationell politik, och under sessionen diskuterade bland annat de nordiska statsministrarna hur man kan öka möjligheten till ett närmare samarbete i Norden. Under årets session hölls det dessutom för första gången en tematisk frågetimme med de nordiska miljöministrarna. Ambassaden i Reykjavik har under 2015 initierat ett bilateralt samarbete i kulturprojekt i kontakt med Islands ambassad i Stockholm och tagit de första stegen för ett förnyat samarbete på filmens område.

6.6 Norge

I Norge finns ett starkt stöd för ett fördjupat och brett nordiskt samarbete. Norge är en av Sveriges viktigaste handelspartners. Under såväl 2014 som 2015 var Norge Sveriges största exportmarknad. Statens inkomster är endast indirekt beroende av oljepriset och storleken på oljefonden tickar stadigt uppåt, om än i långsammare takt. Antalet svenskar som bor och arbetar i Norge är stort. Efterfrågan på information från den svensk-norska Grensetjänsten i Morokulien har fortsatt varit stor under året. Framförallt var det arbetspendlare som efterfrågade information, men informationstjänsten fortsatte även att utöka sitt informationsutbud till små och medelstora företag. Förhandlingarna mellan Norge/EES om EES-ländernas ekonomiska bidrag till EU för att få ta del av EU:s inre marknad avslutades under året. Voksenåsen, den norska nationalgåvan till Sverige, fyllde 60 år. Jubileet firades den 7–8 maj i närvaro av ministrarna Kristina Persson från Sverige och Elisabeth Aspaker från Norge och utgjorde startskottet för en seminariereserie kring Sverige och Norge samt närområdet.

6.7 De självstyrande områdena

Åland

Den språkliga gemenskapen, handel, den geografiska närheten och de goda transportförbindelserna innebär att kontakten mellan Åland och Sverige är mycket omfattande. De täta vardagskontakterna återspeglas också i ett stort kulturellt utbyte och löpande samarbete på politisk nivå. Den 29 april 2015 besökte lantrådet Camilla Gunell Stockholm och hade bilaterala överläggningar med statsministern, utrikesministern och ministern för nordiskt samarbete. Biståndsminister Isabella Lövin besökte Åland 8 maj för att ta emot Lasse Wiklöf-priset av Östersjöfonden. I oktober 2015 hölls lagtings- och kommunalval på Åland vilket innebar att en ny landskapsregering bildades under ledning av Katrin Sjögren (liberalerna).

Grönland

Den 9–12 mars 2015 arrangerades under det danska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet ett MR-SAM möte i Ilulissat där Kristina Persson, minister för nordiskt samarbete, strategi- och framtidsfrågor, deltog. Mötet behandlade bland annat nordiskt samarbete inom Arktisfrågor. Den 30 september deltog Catharina Espmark, statssekreterare på Justitiedepartementet, i ett nordiskt justitieministermöte som behandlade bland annat de straffrättsliga sanktioner som kan riktas mot utländska stridande samt frågor om lagföring av hemvändande utländska stridande.

Färöarna

På Färöarna hölls parlamentsval i september 2015. Lagtingsvalet ledde till ett maktskifte och Aksel V Johannesen blev lagman i den nya

socialdemokratiskt ledda regeringen. Den 12 maj besökte kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke Färöarna för ett möte med Nordiska ministerrådet för kultur. Skr. 2015/16:90
Bilaga

Utrikesdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 2016

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Romson, Y Johansson, M Johansson, Baylan, Persson, Bucht, Hultqvist, Hellmark Knutsson, Andersson, Ygeman, A Johansson, Bolund, Kaplan, Damberg, Bah Kuhnke, Strandhäll, Fridolin, Wikström, Hadzialic

Föredragande: statsrådet Persson

Regeringen beslutar skrivelse 2015/16:90 Nordiskt samarbete 2015